

SAKARI ALHOPURON SÄÄTIÖ

TOIMINTAKERTOMUS
2022

Säätiön tarkoitus

Sakari Alhopuron säätiön tarkoituksena on edistää ja tukea

1. lääketieteellistä ja siihen läheisesti liittyvää tutkimusta ja koulutusta,
2. monitieteistä ympäristötutkimusta, luonnon monimuotoisuuden tutkimusta ja luonnonsuojelua,
3. kulttuuria ja suomalaisen yhteiskunnan hyvinvointia sekä
4. liikesivistystä ja yrittäjyyttä.

Säätiön tarkoituksen toteuttaminen toimintakauden aikana

Toimintakausi (1.1. – 31.12.2022) oli säätiön kolmas.

Säätiö toteuttaa tarkoitustaan jakamalla apurahoja ja avustuksia ansioituneille tutkijoille ja korkeatasoisille tutkimushankkeille. Apurahat suunnataan lääketiedettä sekä monitieteistä ympäristötutkimusta, luonnon monimuotoisuutta ja luonnonsuojelua edistävään tutkimukseen.

Apurahoja myönnettiin toimintakaudella lääketieteessä tai luonnontieteissä tohtorin tutkinnon suorittaneille tutkijoille, jotta heillä olisi mahdollisuus korkeatasoisen tutkimustyön jatkamiseen. Apurahat myönnettiin hankeapurahoina ja/tai henkilökohtaisina työskentelyapurahoina. Haettavan rahoituksen kokonaissumma oli enintään 60 000 euroa hakijaa kohden.

Tutkimushankkeiden arvioinnissa kiinnitettiin huomiota tutkimusaiheen ja -suunnitelman lisäksi aikaisemmin tehtyyn tutkimukseen ja tutkijan mahdollisuuksiin toteuttaa tutkimuksensa.

Apurahojen hakuaika oli 1.-28.2.2022. Hakemukset tehtiin sähköisesti säätiön verkkosivuilla sijaitsevan linkin kautta. Hakukriteerit ja hakuohjeet esiteltiin sähköisessä hakujärjestelmässä sekä säätiön verkkosivuilla.

Säätiö sai yhteensä 178 apurahahakemusta. Saapuneista hakemuksista 75 prosenttia suuntautui lääketieteen ja 25 prosenttia luonnontieteen tutkimukseen. Myönteisen päätöksen sai 18 hakijaa, joille hallitus myönsi apurahaa yhteensä 880 116 €. Apurahan hakijoille ilmoitettiin päätöksistä henkilökohtaisesti sähköpostilla. Apurahan saajat julkistettiin myös säätiön internetsivuilla toukokuun lopussa.

Vuonna 2022 Sakari Alhopuron säätiön apuraha myönnettiin seuraaville tutkijoille ja tutkimushankkeille:

Fair-Mäkelä Ruth, Turun yliopisto, 60 000 € (jatkorahoitus)

"Imusolmukkeen soluväliaineen merkitys immuunivasteen säätelijänä"

Fuchs Benjamin Turun yliopisto, 60 000 €

"Does the world's most widely used pesticide fuel global pollinator decline?"

Fält-Nardmann Julia, Turun yliopisto, 39 486 € (jatkorahoitus)

"Ympäristömuutosten vaikutukset Lapin subarktisiin sekä Itämeren murtoveden eliöyhteisöihin – ekosysteemitason vertaileva selvitys"

Hagnäs Maria, Rovaniemen terveyskeskus, 15 000 €

"Tyypin 2 diabetespotilaiden hoitotasapainoon vaikuttavat tekijät perusterveydenhuollossa"

Hyysalo Anu, Helsingin yliopisto, 60 000 €

"Amyotrofisen lateraaliskleroosin kantasolupohjainen in vitro -malli: Tutkimus uuden veriaivoesteen läpäisevän CDNF-fragmentin tehosta ALS:n hoidossa."

Irannezhad Masoud, Oulun yliopisto, 43 600 €

"Fenno-Scandinavian Snow Drought Projection: Climate Drivers, Hydrological Implications, & Ecological Sustainability Risks"

Jokela Heli, Turun biotiedekeskus, 45 209 € (jatkorahoitus)

"Alkioperäiset makrofagit ruskean rasvan kehityksessä ja toiminnassa / Embryonic macrophages in brown adipose tissue development and function"

Lukkarinen Minna, Turun yliopistollinen sairaala, 59 600 €

"FinnBrain Atopy — Maternal stress during pregnancy and the risk of atopic disorders in the offspring"

Mäkinen Katja, Turun yliopisto, 60 000 € (jatkorahoitus)

"Jodin esiintyminen ja merkitys Itämeren eliöstössä ja ekosysteemin säätelyssä"

Ollila Meri-Maija, Oulun yliopisto, 40 076 €

"Novel Approaches to Assess the Risk for Type 2 Diabetes and Its Related Complications In Polycystic Ovary Syndrome"

Pärnänen Katariina, Turun yliopisto, 59 975 €

"Antibiotic resistance in the gut metagenome: risks and contributors in the Finnish adult population (FARe-RisC)"

Rainio Mia, Turun yliopisto, 60 000 € (jatkorahoitus)

"Metallien vaikutus luonnonvaraisten lintujen mikrobiston toimintaan ja fysiologiaan / Impacts of metal pollution on microbial function and physiology of wild birds"

Rautalin Ilari, Helsingin yliopisto, 23 600 €

"Lukinkalvonalaisen verenvuodon riskitekijät sekä maailmanlaajuinen tautitaakka"

Rousi Heta, Turun yliopisto, 60 000 € (jatkorahoitus)

"Ympäristömuutosten vaikutukset Lapin subarktisiin sekä Itämeren murtoveden eliöyhteisöihin – ekosysteemitason vertaileva selvitys"

Toivonen Elli, Tampereen yliopisto, 50 000 €

"PREMIuM (PRE-eclamptic Microbiota and Metabolism) Neonatal microbiota of meconium, cord blood metabolomics and maternal bacterial environment after pre-eclamptic and normal pregnancy"

Uusitalo Ruut, Helsingin yliopisto, 23 600 €

"Emergence of disease vectors and zoonotic pathogens: environmental determinants of Aedes aegypti abundance and pathogen transmission with building design-related solutions in rural Kenya"

Virta Leena, Helsingin yliopisto, 59 970 €

"Ilmastonmuutos muokkaa Itämeren matalien pohjien mikrobiyhteisöjen monimuotoisuutta ja toimintaa – Tuleeko matalista pohjista hiilen varastojen ja ilmastonmuutoksen hillitsijöiden sijaan hiilen lähteitä ja ilmastonmuutoksen kiihdyttäjiä?"

Weltner Jere, Folkhälsanin tutkimuskeskus, 60 000 €

"Defining Determinants of Human Trophoderm Formation with Stem Cell Models"

Edellä mainittujen apurahojen lisäksi säätiön hallitus päätti jakaa ensimmäisen kerran **Sakari Alhopuro-palkinnon**. Sen vastaanottivat professori Kalervo Väänänen ja luontokuvaaja Jaakko Ruola 19.10.2022 järjestetyssä tilaisuudessa. Tunnustus myönnettiin vaikuttavasta työstä, jota palkitut ovat tehneet Saaristomeren suojelun edistämiseksi. Palkinto oli suuruudeltaan 50 000 euroa, ja summa jaettiin tasan palkinnonsaajien kesken.

Säätiön viestintä

Säätiön viestinnässä on pyritty avoimuuteen, läpinäkyvyyteen ja selkeyteen. Säätiön ensisijainen viestinnän väline on verkkosivut, joille kootaan jäsenmäärästä tietoa säätiöstä ja sen toiminnasta.

Tärkein sidosryhmä, jota viestinnällä halutaan tavoittaa, on apurahojen hakijat ja -saajat. Verkkosivuilla on kattavat ohjeet apurahan hakijoille sekä apurahan saajille. Apurahan saajat julkistettiin säätiön verkkosivuilla toukokuun lopussa.

Verkkosivuilla kerrotaan myös muut oleelliset tiedot kuten säätiön säännöt, hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja sekä yhteystiedot. Sivuilta löytyvät säätiön toimintakertomus ja taloudelliset tiedot.

Säätiö haluaa omalta osaltaan tehdä näkyväksi tutkijoiden tekemää työtä julkaisemalla verkkosivuilleen blogeja, joissa apurahan saaneet tutkijat voivat kertoa tärkeästä ja merkityksellisestä työstään. Blogit ilmestyvät säännöllisesti 1–2 kertaa kuukaudessa. Vuonna 2022 on julkaistu 15 blogikirjoitusta.

Verkkosivuilta voi tilata itselleen uutiskirjeen, jossa säätiö tiedottaa lukijoilleen ajankohtaisista aiheista ja johon on linkitetty uusimmat blogikirjoitukset. Vuonna 2022 säätiö lähetti neljä uutiskirjettä.

Lisäksi verkkosivuilta löytyvät säätiön julkaisemat tiedotteet sekä artikkeleita säätiölle läheisistä aiheista.

Säätiö on liittynyt tiedontoimittajaksi tutkimustietovarantoon, jota ylläpitää opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM).

Viestinnän tarkoitus on tehdä säätiötä tunnetuksi, jotta apurahan tarvitsijat tietäisivät, mille toimialoille apurahoja on mahdollista säätiöstä saada ja tuntuivat periaatteet, joiden pohjalta apurahojen saajat päätetään.

Viestinnällä pyritään tukemaan säätiön tavoitteiden toteutumista.

Tietosuoja

Lähettyessään apurahahakemuksen säätiölle hakijat luovuttavat säätiölle itseään koskevia tietoja, joista muodostuu säätiölle henkilötietoja koskeva rekisteri. Henkilötietoja käytetään apurahahakemusten ja myönnettyjen apurahojen käsittelyyn ja yhteydenpitoon sekä sähköisen palvelun toiminnan seurannan mahdollistamiseksi ja kehittämiseksi. Tietosuojaseloste löytyy säätiön verkkosivuilta.

Uutiskirjeen tilaajat luovuttavat säätiölle sähköpostiosoitteensa, josta muodostuu säätiölle henkilötietoja koskeva rekisteri. Rekisterin tietoja käytetään säätiön yhteydenpitoon ja viestintään sekä toiminnan dokumentointiin ja kehittämiseen. Uutiskirjettä koskeva tietosuojaseloste löytyy uutiskirjeestä.

Hallitus ja toimitusjohtaja

Säätiön hallituksen puheenjohtajana on toiminut Sakari Alhopuro ja varapuheenjohtajana Pentti Huovinen. Hallituksen muut jäsenet ovat Jyri Heinonen ja Ilppo Vuorinen. Hallitus on kokoontunut toimintavuotensa aikana yhteensä yhdeksän kertaa.

Säätiön toimitusjohtaja on Carita Rantanen, joka toimii myös hallituksen sihteerinä.

Tilintarkastus

Säätiön tilintarkastajana on toiminut Tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers Oy, päävastuullisena tarkastajanaan KHT Anne Malin.

Säätiöt ja rahastot ry

Sakari Alhopuron säätiö on Säätiöt ja rahastot ry:n jäsen. Sen tarkoituksena on toimia apurahoja jakavien suomalaisten yleishyödyllisten säätiöiden, rahastojen ja yhdistysten yleisten ja yhteisten etujen ajajana sekä edistää ja kehittää jäsenistön hyvää toimintatapaa ja ammattitaitoa.

Säätiön lähipiiri

Säätiön lähipiiriin ovat kuuluneet hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja tilintarkastaja perheineen sekä heidän vaikutusvallassaan olevat yritykset.

Vuonna 2022 hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle maksettiin palkkaa ja palkkioita yhteensä 169 200 €.

Tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers Oy:lle on maksettu tilintarkastuspalkkiona 3 237,02 € (sis. alv).

Muita vastikkeellisia tai vastikkeettomia tapahtumia lähipiiriin kuuluvien kesken ei ole ollut. Lähipiiriin kuuluville ei ole myönnetty avustuksia, rahalainoja eikä heidän puolestaan ole annettu vastuusitoumuksia.

Säätiön varainhoito ja talous

Säätiön omaisuus koostuu Sakari Alhopuron lahjoittamasta peruspääomasta sekä lisälahjoituksena saadusta arvopaperiomaisuudesta. Säätiön luonteeseen kuuluva tarkoitus on toimia ikuisesti. Säätiö

ei siten käy arvopapereillaan aktiivisesti kauppaa rahoitusmarkkinoilla lyhyen aikavälin voiton tavoittelemiseksi. Säätiön hallitus seuraa sijoitusten tuottoa säännöllisesti kokouksissaan.

Hallitus on laatinut perustamisensa alussa sijoitustoiminnan periaatteet, joiden mukaan säätiön hallitus tekee sijoitusvarallisuutta koskevat päätökset.

Varallisuus markkina-arvoin mitattuna oli vuodenvaihteessa 47 587 354,38 € (2021: 52 394 895,21 €) ja se koostui säätiön suoraan omistamasta arvopaperisalkusta. Arvopaperisijoitusten tuotto vuonna 2022 oli -5,46 % (2021: -5,77 %). Säätiön tuotot muodostuvat sijoitusten tuotoista eli pörssiosakkeille maksettavista osingoista ja osakkeiden myynnistä saatavista myyntivoitoista. Säätiön kulut muodostuvat sijoitustoiminnan kuluista eli osakkeiden myynnistä johtuvista myyntitappioista ja varainhoidon palkkioista, hallinnon, viestinnän sekä hakemusten tutkimiseen ja arviointiin liittyvät kuluista.

Vastuullisuus

Säätiö sijoittaa yhtiöihin, joiden toiminta on eettisesti kestäväällä ja vahvalla pohjalla. On ensiarvoisen tärkeää, että säätiö saa tuotonsa rahoituslähteistä, jotka eivät ole ristiriidassa säätiön tarkoituksen kanssa. Vastuullisuuden määritelmä on vielä hyvin moniulotteinen. Alan sääntelyä kehitetään parhailaan niin kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla. Yhtä raportointimallia, jota kaikki tahot noudattaisivat, ei ole olemassa. Voidaan kuitenkin todeta, että säätiön arvopaperisalkun yhtiöiden vastuullisuus eri mittareiden perusteella on kaiken kaikkiaan hyvällä mallilla. Yhtiöt sijoittuvat omilla toimialoillaan kärkipäähän vastuullisuudessaan.

Säätiön tilinpäätös 31.12.2022

Säätiön taseen loppusumma on 39 501 016,75 € (2021: 41 571 598,81 €) ja oma pääoma on 38 999 120,28 € (2021: 40 695 894,55 €). Tilikauden tulos on -1 696 774,27 € (2021: 1 354 018,78 €). Arvopaperit on tilinpäätöksessä arvostettu käypiin arvoihin siltä osin kuin käypä arvo on ollut pienempi kuin alkuperäinen hankintahinta. Mikäli käypä arvo on tilinpäätöshetkellä korkeampi kuin hankintahinta, tilinpäätöksessä on käytetty hankintahintaa.

Katsaus vuoteen 2023

Toimintavuoden aikana tullaan jatkamaan hyväksi havaittua apurahanhakuprosessia. Hakuaika on helmikuu ja päätökset tehdään toukokuun loppuun mennessä. Apurahat suunnataan edelleen lääketiedettä sekä monitieteistä ympäristötutkimusta, luonnon monimuotoisuutta ja luonnonsuojelua edistävään tutkimukseen.

Lähes kolme vuotta maailmaa mullistanut koronavirus leviää ja tartuttaa edelleenkin paljon ihmisiä, mutta suurin osa koronavirustautiin sairastuvista saa vain lieviä tai kohtalaisia oireita, eikä heidän tarvitse hakeutua hoitoon. Näin ollen viruksen ei oleteta vaikuttavan enää vuonna 2023 säätiön toimintaympäristöön.

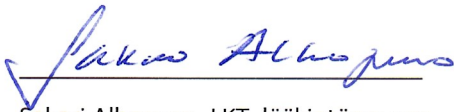
Sen sijaan helmikuussa 2022 alkanut Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on järkyttänyt maailmaa monella tavalla. Turvallisuustilanne Euroopassa on järkkynyt. Pandemiauutisista siirryttiin sotaraportteihin ja turvallisuuspolitiikkaan. Suomi on hakenut Naton jäseneksi. Inhimilliset ja aineelliset kärsimykset Ukrainassa ovat katastrofaaliset. Sota on saanut aikaan maailmalla dominoefektin, jolla on ollut

monenlaisia seurauksia. Tällaisia ovat mm. pakolaisvirta Ukrainasta, Venäjälle asetetut talouspakotteet, energian saatavuusongelmat ja kohonnut hinta, raaka-aineiden tuotanto- ja saatavuusongelmat, keskuspankkien koronostot sekä Kiinan asema ja rooli jatkossa.

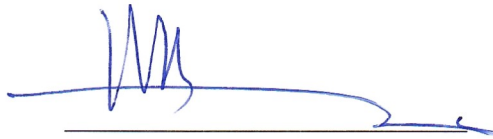
Vuosi 2023 on epävarmuuden värittävä. Yhdysvalloissa odotetaan kasvun taittumista lievään taantumaa. Kiinan talous yskii. Energian saatavuus ja nousevat hinnat iskevät varsinkin Eurooppaan. Inflaation pysyessä korkealla, keskuspankkien on jatkettava rahapolitiikan kiristämistä. Nämä epävarmuustekijät tulevat rasittamaan julkista taloutta, instituutiota, yrityksiä ja kotitalouksia. Säätiön sijoitushorisontti on kuitenkin pitkä, yli epävarmojen aikojen.

Myös luonnonsuojelussa näkyvät ongelmalliset faktat. YK:n kokouksessa Montrealissa on joulukuun 2022 lopulla asetettu historiallinen tavoite siitä, että kaikki maat suojelevat jollain tapaa 30 prosenttia maa- ja merialueistaan vuoteen 2030 mennessä. Suomen oloissa kolmasosa suojelutavoitteena on esim. metsien osalta jo toivottomasti myöhässä, kun vanhoja metsäalueita ei ole säilynyt Etelä-Suomessa paria prosenttia enempää, eikä mikään vesialue Suomen pitkällä rannikolla ole enää erinomaisessa kunnossa. Toisaalta Sitran tuore raportti asettaa luonnon kantokyvyn murenemisen tärkeimmäksi tulevan vuoden megatrendeistä. Sakari Alhopuron säätiö tulee edelleen tukemaan luonnonsuojelun ja luonnon monimuotoisuuden parissa tehtävää monitieteistä tutkimusta.

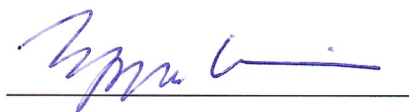
Turussa 18.1.2023

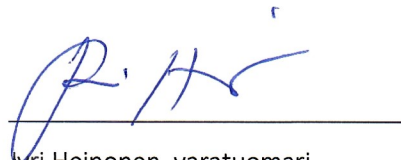
Sakari Alhopuro, LKT, lääkintöneuvos
hallituksen puheenjohtaja

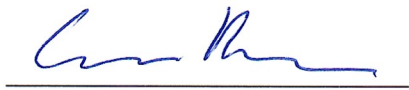
Pentti Huovinen, LKT
bakteeriopin professori
hallituksen varapuheenjohtaja

Ilppo Vuorinen, FT
ympäristötutkimuksen professori emeritus

Jyri Heinonen, varatuomari
asianajaja

Carita Rantanen, KTM, eMBA
toimitusjohtaja